

Naročnina

za državo SHS:

za celo leto naprej Din. 120—

za pol leta " " 60—

za četrt leta " " 30—

za en mesec " " 10—

za inozemstvo:

oselečno " " Din. 218—

neoselečno " " 18—

Sobotna izdaja:

v Jugoslaviji " " Din. 15—

v inozemstvu " " 35—

Posamna štev. 75 par.

SLOVENEK

Cene inseratom:

Enostolpna petlinna vrsta mali

oglas po K 4— in K 6—

veliki oglas nad 45 mm vi-

šine po K 8—, poslana itd.

po K 12—

Pri večjem naročilu popust.

Izhaja vsak dan izveniški

ponedeljka in dneva po praz-

niku ob 5. uri zjutraj.

Mesečna priloga: Vestnik SKSZ.

Poština plačana v gotovini.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Recepti: se ne vračajo; nevrnjeni plači se ne
sprejemajo. Uredn. tel. št. 50, upravn. št. 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 6. — Račun poštne hran.
Ljubljanske št. 650 za naročnino in št. 349 za oglase,
zagreb 39.011, sarajev 7563, praške in dunaj. 24.797Shod Slovenske ljudske
stranke v Celju.

Nad 1500 zborovalcev se je zbralo v nedeljo 24. sept. v Celju v Narodnem domu na shodu SLS. Tudi pristaši nasprotnih strank so se udeležili shoda, pričakujoč po razočaranju v lastnih strankah odsešilih misli in besed od voditelja SLS. Intelligenca je bila zelo številno zastopana. Shod je otvoril načelnik SLS v Celju dr. Ogrizek ter predlagal za predsednika okrognega načelnika SLS poslanca Davori- na Kranjca, za podpredsednika okrajnega načelnika SLS za laški okraj Miha Hraštnika, za zapisnikarja okrajnega tajnika SLS za celjski okraj Franca Ocvirka.

Izjava dr. Korošca za mir.

Prvi je nastopil, navdušeno pozdravljen dr. Korošec. Govoril je najprej obširno o zunanji politiki; o ruskem, nemškem in avstrijskem ter o vprašanju Sredozemskega morja. O tem poslednjem vprašanju mora naša stranka, ki zastopa večino slovenskega ljudstva, danes, ko se igra za življenje naših državljanov, izreči svoje mišljenje, ki se glasi: Mi Slovenci in upamo, da se nam pridruži tudi večina Hrvatov in Srbov, ne dovolimo, v taki borbi med Anglijo, Rusijo in Turčijo niti ene kaplje krvi. Naš slovenski narod in upamo, da tudi hrvatski in srbski, hočemo sedaj miru, ker se v miru hočemo gospodarsko in kulturno razvijati. Slovenci, Hrvati in Srbi nimamo nobenega povoda braniti Turčijo, ki je 450 let pustila slovenske, hrvatske in srbske pokrajine. Tudi nimamo nobene želje pomagati Grčiji, ki nas ni vprašala, ko je začela vojno. A v borbi za Carigrad in morske ožine moramo nastopiti diplomatsko za ureditev razmer ob Carigradu tako, da bo tudi za v bodoče zagotovljen mir. Ne bo pa miru prej, dokler slovenska Rusija ne dobi prirodnega izhoda na Sredozemsko morje, kamor pa ni druge poti razun mimo Carigrada. Naša diplomacija mora Rusijo v tem podpirati, da se mirnim potom, brez krvi uresniči njeno upravičeno stremljenje. V tem sporu pa moramo nastopati tudi za to, da ne bo s svojimi upravičenimi željami po izhodu na morje potisnjena v ozadje Bolgarija, s katero bomo prej ali slej ena država. Žal, da mala antanta, katere vodstvo nima sedaj v rokah več dr. Beneš ampak dr. Ninčič, ravno sedaj ob tem sporu ne nastopa enotno in so se njene vezi pričele rahljati. Mala antanta je potrebna, a njena politika se mora dobro voditi.

Zvezda vodnica, znamenje politike naše stranke je mir. Vsa zunanja politika stranke, ki hoče ohraniti mir, pa mora iti za tem, kako ohraniti dobro razmerje med narodi. Dobro razmerje se ohrani, če imajo narodi iste interese. Ravno katoliške stranke imajo več kot druge skupnega z drugimi narodi. Zato naša stranka išče in sklepa prijateljstva s češkimi, poljskimi, in katoliškimi strankami drugih narodov. Tudi z italijansko ljudsko stranko pripravljamo prijateljstvo. S tem bomo pred vsem našim neodrešenim bratom zagotovili tako stopnjo samostojnosti in svobode, da bodo zadovoljni.

Govore o notranji politiki je povdarjal: Avtonomije nismo dobili. A danes po komaj enoletni dobi v ustavi uzakonjenega centralizma, so stranke, ki niso mogle dovolj slavospevov peti centralizmu, tam, kjer je bila naša stranka že pred leti; vso državo vladati iz enega središča ne gre! Demokratska stranka, nositeljica centralistične misli je zadnji čas po svojih najboljših mozh stoptila na isto pot, ki jo hodimo mi od prevrata sem — pot najvišje samouprave pokrajine. Demokratska stranka se hoče očistiti vseh politično ali gospodarsko umazanih, koruptnih elementov.

S tem je že tudi dan razpad sedanje vlade. Nekateri pravijo, da Jugosl. klub komaj čaka, da stopi v vlado. Ta smisel so imeli tudi podtaknjeni intervjuji z dr. Korošcem. Toda mi bi se ball iti pred volitvami v vlado, ki bo morala kidati toliko gnaja, da bi sama usmrđela. Ako pa bi bilo odvisno edino in samo od števila naših glasov, ali zrušimo sedanji sistem ali ne, bi gotovo bilo modro, da stopimo vsaj z do-

brohtno podporo bliže onim, ki ga hočejo zrušiti.

Govornik se je dotaknil uradniškega vprašanja in izjavil: Jugosl. klub je dal svojim zastopnikom v odboru, ki rešuje uradniško vprašanje, navdilo, naj kljub opozicionalnemu stališču proti vladi ne delajo nobenih ovir, da se uradniško vprašanje hitro reši, da gredo uradništvu na roko brez ozira na mišljenje. Naši poslanci v odboru so tudi vsak dan na svojem mestu. Opozarjal je, naj uradništvo ne bo prelahkoverno do obljub vladnih strank, dokler za uravnavo uradniških plač ni pokritja. Gotovi krogovi niti ne mislijo uradništvu sedaj pomagati, ker upajo, da se bo naša valuta dvignila in se bo s tem uradniško vprašanje samo rešilo.

Končal je: Vi nas poznate. Združeni smo z Vami že več kot dvajset let. Nismo tako kratkovidni, da bi rekli: Vse, kar smo storili mi, je dobro, in vse, kar so storile druge stranke, je slabo. Ali eno nam morate priznati: da smo vedno imeli pošteno voljo, delati za Vas samo dobro.

Blejske resolucije.

Za dr. Korošcem, čegar govoru je sledilo dolgotrajno odobranje, je govoril poslanec dr. Hohnjec, ki je že jutraj v svojem cerkvenem govoru može opozarjal na njihovo duhovniško nalogo, da kot očetje prenovijo vse družinsko življenje v pravem krščanskem duhu, in da krščanskim načelom priborijo veljavo tudi v javnem življenju, v občini in državi. Na shodu je posebno poudarjal misel avtonomije in šolstva. Vihar ogorčenosti je završal med zborovalci, ko je omenil hlapčevsko vladno blejsko resolucijo svobodomiselnega dela slovenskega učiteljstva, ki hoče samo državno, brezversko in sokolsko šolo, ter nad svoje tovariše — katoliško misleče učitelje kliče posebno državno nadzorstvo. Od takih hlapcev centralistične vlade si slovenski katoliški starši ne dajo komandirati, kako se bodo njih otroci vzgajali! — Govornik je tudi omenil, nameravano davčno reformo, ki bi zopet najbolj prizadela ravno nižje revnejše sloje.

Poslanec Kranjc je govoril o naši gospodarski politiki, ter pokazal, kako neznajčno, kmetskemu in delavskemu stanu neprijazno stališče zastopajo v vladi slovenski samostojneži.

Invalid Anton Tekavec je s svojim govorom o nesocialnem postopanju sedanje vlade z invalidi, vzbudil v občinstvu globoko sočutje s temi trpinami in ogorčenje nad onimi, ki nimajo smisla za trpeče. Samo en vzgled ravnanja vlade z invalidi. Nekdaj je dobil invalid za otvoritev trafike 25 tisoč kron posojila. Sedanja vlada je to svoto v dobi, ko je valuta padla skoro za polovico, znižala na 8000 K. Kako si naj siromak s posojilom 8000 K pomaga pri trafiki!

Na koncu zborovanja so bile sprejete naslednje

RESOLUCIJE:

Zborovalci zbrani dne 24. sept. 1922 na okr. shodu SLS v Celju

1. z zadoščenjem ugotavljamo, da naša zahteva po avtonomistični ureditvi države predvsem v sled neumnega delovanja Jugoslovanskega kluba pridobiva tudi v drugih delih države, celo med dosedaj centralističnimi strankami čimdalje trdnjša tla, izrekamo Jugoslovanskemu klubu svoje popolno zaupanje ter ga pozivamo, da v borbi za zakonodajno avtonomijo nedeljive Slovenije vztraja do zmage.

2. Protestiramo proti vpoklicu letnikov 1898 v aktivno službo; z vpoklicem se dela krivica mladeničem, ki so služili vojaščinu v Avstro-Ogrski ter so doslužili v jugoslovanski vojski, od katere so bili kot dosluženi že enkrat odpušteni. Zahtevamo, da se vpoklicani letnik 1898 nemudoma odpusti od vojakov. Našim poslancem, ki so se za zadevo že ponovno in odločno zavzeli, izrekamo za to svojo posebno zahvalo in jih pozivamo, naj uporabijo vsa sredstva, da vlada to krivično odredbo, ki zadene samo nekdanje avstro-ogrške pokrajine, takoj ukine.

3. Obsojamo brezbriznost vlade, ki ni ukrenila ničesar, da bi se pasivni kraji preskrbeli s življenjem in krmo ter tudi v proračun v ta namen postavila nobenega kredita. Ker živinorejci zaradi slabe in pisle krme nujno potrebujemo živinske soli, zahtevamo, da vlada preskrbi in nakaže dovoljno množino živinske soli po znižani ceni. Istotako naj se poskrbijo umetna gnojila.

4. Odločno zahtevamo, da vlada ukrene vse potrebno, da se zniža v Češkoslovaški carina za naš savinjski hmelj in da se odprejo novi trgi za naš hmelj, ki je glavni dohodek za savinjskega kmeta.

5. Najodločneje protestiramo proti nameravani preosnovi davčne politike, ki bi zadela zopet najobčutnejše predvsem nižje sloje. Zahtevamo pa, da se davčna politika preosnuje tako, da bo davčni vijak že vendar enkrat pošteno pritisnil vse doslej gotovo premalo obdavčene ali mnoge skoro popolnoma neobdavčene kapitaliste.

6. Zahtevamo, da se izdela tak invalidni zakon, ki bo vprašanje invalidov rešil vsestransko pravično po načelu enakopravnosti tako, da bodo mogli invalidi vsaj človeka dostojno živeti.

7. Najodločneje protestiramo zoper zapostavljanje katoličanstva v državi in zahtevamo popolno svobodo in enakopravnost katoliške cerkve v

državi. Protestiramo zoper nameravani šolski zakon, ki bi vzel starišem pravico do odločevanja o vzgoji lastnih otrok ter izjavljamo, da ne bomo trpeli izločitve ali zapostavljanja veronauka in verskih vaj v ljudskih, meščanskih in srednjih šolah. Preziranje in nezaupanje izražamo svobodomiselnemu, sedanji centralistični vladi hlapčevsko vdinjanemu delu slovenskega učiteljstva, ki je dne 3. septembra na svojem zborovanju na Bledu sklenilo resolucije, katere preko in proti pravicam starišev in Cerkve proglašajo šolo kot samo državno napravo in vzgojišče brezverskega sokolstva ter nad stanovske tovariše — krščansko misleče učitelje in katehete ter nad krščanska društva kliče posebno državno nadzorstvo.

8. Obsojamo najostreje brezbriznost in neorientiranost vlade v grško-turški vojski. Protestiramo že v naprej proti vsaki zunanji politiki, ki bi zapletla našo državo v kako vojno.

Ninčič se je povrnil.

VOJNI HUJSKAČI. — NINČIČEVA IZJAVA.

Belgrad, 25. septembra. (Izv.) Danes zvečer se je vrnil v Belgrad zunanji minister dr. Ninčič. Belgrajski listi ga ostro napadajo radi popuščanja glede Odrina. V tem se odlikujejo posebno demokratski listi.

Belgrad, 25. septembra. (Izv.) Danes dopoldne je došel v Zagreb zunanji minister dr. Ninčič. Zastopnikom časopisja je izjavil, da so neresnične vesti, da bo med njim in Pašićem vladal nesporazum radi orientskega vprašanja. Izjavil je nadalje,

Nota zaveznikov Turčiji.

TURČIJI SE OBLJUBLJA TRACIJA DO MARICE POD POGOJEM SVOBODE MORSKIH OŽIN.

Besedilo vabila Turčiji, ki so ga podpisali Poincaré, Curzon in Sforza, je v kratkem naslednje:

Turška narodna vlada se naproša, da naznani, ali ne bi bila pripravljena takoj poslati svojega s polno močjo opremljenega pooblaščenca na sestanek v Benetke ali kamorkoli drugam, katerega bi se poleg Turčije udeležili predstavitelji Grčije, Velike Britanije, Francije, Italije, Japonske, Rumunije in Jugoslavije. Na tem sestanku naj bi se vršila pogajanja za končni mir med Turčijo, Grčijo in zavezniki. Vlade treh zaveznikov veseli izjavljajo, da so naklonjene turški želji po

Traciji in meji ob Marici z Odrinom pod pogojem, da angorska vlada začasa mirovni pogajanj ne pošlje svojih čet v nevtralnem cono. V pogodbi, v kateri se bodo zavarovali interesi Turčije in njenih sosedov, se pa mora pod nadzorstvom Društva narodov zavarovati tudi svoboda Dardanel, Marmorskega morja in Bospora kakor tudi varstvo plemenskih in verskih manjšin. Zavezniki veseli bodo rade podpirale sprejem Turčije v Društvo narodov. Zavezniki čete v Carigradu se bodo odpravile, kakor hitro bo mirovna pogodba stopila v veljavo. Nato slede podrobnosti za postopanje ob uveljavljanju premirja.

Začasna rešitev orientskega vprašanja.

VTISI V BELGRADU.

Belgrad, 25. (Izv.) Vest, da dobi Turčija Odrin in Trakijo, je širša javnost sprejela z velikim zadovoljstvom, ker je s tem odstranjena vojna nevarnost. V nekaterih krogih so pa s to vestjo zelo nezadovoljni, ker pridejo Turki zopet v Evropo. V političnih in diplomatskih krogih se govori, da je s tem odstranjena velika politična kriza.

Belgrad, 25. sept. (Izv.) Vaš dopisnik je imel razgovor z zelo uglednim diplomatom, ki je izjavil: Ne morem razumeti, zakaj se v Belgradu tako razburjajo radi orientskega vprašanja. Po izjavi dr. Ninčiča v Londonu se ni moglo pričakovati, da bi se Jugoslavija postavila na drugo stališče. Treba je povdariti, da Jugoslavija ni direktno interesirana na orientskem vprašanju in bi bila velika napaka, če bi se spustila v kako akcijo. Vprašanje Trakije se bo rešilo tako, da se med vzhodno in zapadno Trakijo potegne pas, a Trakija bo dobila avtonomijo. S to rešitvijo bo zadovoljna tudi Bolgarija, ker se strinja z zahtevo bolgarske vlade, da dobi Trakija avtonomijo. Upam, da do novega krvoprelitja ne bo prišlo, ker je to v interesu Balkana in cele Evrope.

ČIČERIN O VZHODNEM VPRAŠANJU.

Berlin, 25. sept. (Izv.) Čičerin je izjavil sotrudniku United Presse, da upa, da se bo Kemal paša, preden bo začel pogajanja z zavezniki, sporazumel z Rusijo. Li je v največji meri interesirana na usodi morskih ožin. To dolžnost nalaga Turčiji že lani sklenjena pogodba, da si ne naravnost in izrečno. V ostalem je Čičerin pre-

pričan, da dobe Turki Carigrad, Tracijo in Anatolijo; pri tem pride Jugoslavija vsekakor v jako delikaten položaj. Na vprašanje, ali bo Rusija v slučaju vojne med Anglijo in Kemalisti poslednjim nudila svojo pomoč, je Čičerin odgovoril zelo rezervirano.

ROMUNSKI DEMANTI O MOBILIZACIJI.

Bukarešt, 25. (Izv.) Romunska vlada odločno dementira vesti raznih inozemskih listov, ki so poročali o mobilizaciji romunske armade.

RUSKA GROŽNJA.

London, 25. sept. (Izv.) Zastopnik rške sovjetske vlade je izjavil, da se nahajajo v ruskih arhivih dokumenti, ki priznavajo Rusiji popolno suvereniteto nad morskimi ožinami pri Carigradu. Rusija se svojemu interesu nad morskimi ožinami nikdar ne bo odrekla in priznala samo take porodbe, ki te interese vpoštevajo.

Poročilo našega poslanika.

Belgrad, 25. (Izv.) Danes je na poziv vlade prišel v Belgrad naš poslanik v Carigradu Safronić in poročal v ministrskem svetu o razmerah v Carigradu in bližnjem vzhodu.

OBSEDNO STANJE V GRČIJI.

London, 25. sept. (Izv.) Nad Grčijo je atenska vlada proglasila obsedno stanje.

Grška pustošenja.

Carigrad, 25. septembra. (Izvirno) Danes je ugotovljeno, da so hoteli Grki na begu zažgati tudi mesto Brusa. Šele energičnim protestom evropskih konzularnih zastopnikov se je posrečilo grškega ge-

nerala Sumilana pregovoriti, da je svojo namero opustil.

Grški upi.

Atene, 25. septembra. Današnji listi objavljajo besedilo note veseli na vlado Kemala paše brez vsakega komentarja. Grška vlada računa, da se bodo našli vplivni Grki, ki bodo poskušali vplivati na zapadne evropske vlade v smislu grških interesov.

Turki respektirajo nevtralnost cono.

London, 25. septembra. (Izvirno) »Times« javljajo, da se je turška konjenica, ki je bila prešla pri Čanaku na nevtralni pas, zopet umaknila.

London, 25. sept. (Izv.) Reuter javlja iz Carigrada, da je sestanek generala Shuttlewortha s poveljnikom turških čet potekel jako gladko in v največji prijaznosti. Turški poveljnik je takoj pristal na zahtevo generala, da turška konjenica zapusti nevtralni pas, in je izjavil, da Kemalisti nikakor ne iščejo vojske z Anglijo.

Kemal-paša in sultan.

London, 25. sept. (Izv.) Iz Carigrada poročajo, da Kemal-paša na sultanovo brzojavno čestitko, v kateri sultan nazivlje Kemal-pašo »najzvišenejši general«, ni odgovoril. Liberalni Turki zapuščajo mesto vzkliku temu, da jim je bila garantirana popolna amnestija. Na Malto je dospelo že več turških princev, ki so zapustili Carigrad, ker se boje za svoje življenje radi svojega Angležem prijaznega zadržanja.

Četaši v Traciji.

London, 25. sept. (Izv.) Iz Aten poročajo, da je za generalnega komisarja Tracije imenovan general Papulas. V Traciji je doslej došlo le do posameznih spopadov med turškimi in grškimi četaši.

Angleško brodogradje.

London, 25. sept. (Izv.) Angleška vojna ladja »Malaga« je ob enem z brodogradjem torpednih rušilcev odplula proti Dardanelam.

Obsedno stanje v Sofiji.

Odrin, 25. sept. (Izv.) Nad Sofijo je proglašeno obsedno stanje. Vlada je prišla na sled zaroti, ki je imela namen povzročiti revolucijo in vreči sedanjo vlado. V soboto so se v Sofiji vršili velikanski izgredi. V pouličnih bojih je bilo ubitih 80 oseb, veliko število pa težko oziroma lahko ranjenih.

Pariz, 25. sept. (Izv.) Po poročilih iz Carigrada so se v soboto v Sofiji vršili krvavi boji. 15 oseb je mrtvih, 100 ranjenih. Več poslancev in strankarskih voditeljev je med žrtvami. Voditelja opozicije so zaprli.

Kralj v Belgradu.

Belgrad, 25. (Izv.) Danes se je vrnil kralj Aleksander v Belgrad. Na kolodvoru ga je pozdravila vlada in velika množica prebivalstva.

Brez kredita.

Belgrad, 25. (Izv.) Kakor znano, zahteva vlada od Narodne banke posojilo 200 milijonov dinarjev za prehrano pasivnih krajev. To posojilo bo težko uspelo, ker je bilo na seji upravnega odbora Narodne banke v principu odbito. Na zahtevo vlade se bo vršila nova seja, katere se bo udeležil tudi finančni minister dr. Kumanudi. Na tej seji se bo vnovič razpravljalo o posojilu.

Uradniško vprašanje.

Belgrad, 25. septembra. (Izv.) Jutri dopoldne bo seja pododbora zakonodajnega odbora za uradniško vprašanje. Vaš dopisnik je izvedel, da dr. Kumanudi ni voljan, da bi pred sprejetjem službene pragmatike povzidal draginjske doklade. Jutri bo tudi seja finančnega odbora, na kateri bodo razpravljali o draginjskih dokladah oficirjem. Režimski listi dokazujejo sicer potrebo zvišanja draginjskih dokladov za oficirje, za uradnike pa nimajo niti besedice.

Seja ministrskega sveta.

Belgrad, 25. septembra. (Izv.) Danes je imel ministrski svet sejo, ki je trajala od 4. do 4. ure pod predsedstvom Trifkovića. Navzočih je bilo 9 ministrov. Prebrala so se poročila o zunanji politiki, nato so se rešila tekoča vprašanja. Sklenilo se je, da se zgradi most pri Olovu v Banatu in da se slovesno proslavi desetletnica zmage pri Kumanovem. Proslava se bo vršila dne 24. oktobra.

Belje.

Belgrad, 25. sept. (Izv.) Finančni minister dr. Kumanudi se je sinoči vrnil iz Belje, kamor se je podal s kontrolno komisijo radi znanih zahtev g. Antona Kristana. Rezultati preiskave o delovanju g. Kristana niso znani, gotovo pa je, da ne bo dobil zahtevane provizije v znesku devet milijonov dinarjev. Tudi ni še znano, ali in v kakšnem obsegu so dokazane zlorabe na državnem posestvu Belje.

Zbor Radićevih zaupnikov.

Zagreb, 25. (Izv.) Včeraj se je vršil sestanek delegatov Radićeve stranke. Radić je govoril o zunanji politiki in je obzidal korak dr. Häuslerja. Poslanci, ki so imeli s Häuslerjem znani sestanek, so izjavili, da popolnoma zaupajo v Radića. Sklenilo se je, da bo stranka poostрила svoj boj proti vladi.

TRIFKOVIĆ V BELGRADU.

Belgrad, 25. (Izv.) Včeraj je prevzel posle namestnika ministrskega predsednika minister Trifković, ki se je vrnil v Belgrad. Doslej je opravljal te posle notranji minister Timotijević.

UMIROVLJENJE POŠTNIH URADNIKOV.

Belgrad, 25. (Izv.) V poštne ministru se pripravlja ukaz o umirovljenju večjega števila poštne uradnikov.

SPORAZUM MED VLADO IN MUSLIMANI.

Belgrad, 25. (Izv.) Med muslimanskimi desničarji in vlado je došlo do sporazuma radi haka, zato je izostala demisijska muslimanskih ministrov.

ODMEV DAVIDOVIĆEVEGA RAZGOVORA.

Belgrad, 25. (Izv.) Razgovor vašega dopisnika z g. Davidovićem je povzročil veliko pozornost. »Novi list« objavlja dobesedno ves razgovor.

ODPOR PROTI JUGOFASISTOM.

Belgrad, 25. (Izv.) Včeraj so imeli vsi belgradski akademiki shod, ki je bil naperjen proti jugofasistom.

Društvo narodov.

Zeneva, 25. sept. (Izv.) Na današnji seji Društva narodov so sprejeli predlog

glede zvišanja števila nestalnih članov. Nato je govoril Balfour v prid beguncem iz Male Azije, za katere je dovolila angleška vlada kredit v znesku 50.000 funtov.

Zeneva, 25. sept. (Izv.) Šesta, politična, komisija je danes v javni seji dokončala svoje delo. Na koncu je bila sprejeta predlagana resolucija z dodatkom japonskega delegata Ishija. Resolucija naglašala iskreno željo, da bi se ohranil mir v Orientu. Komisija zaupa svetu Društva narodov, da bo vse storil za ohranitev miru.

Posojilo Avstriji.

Zeneva, 25. sept. (Izv.) Danes pop. se je vršila seja finančne komisije društva narodov. Nato se je sestel avstrijski odbor pod predsedstvom Balfourja. Predložen mu je bil načrt o neodvisnosti in o nedotakljivosti Avstrije. Na podlagi tega načrta se bodo vršile razprave, pri katerih bodo sodelovali državopravni izvedenci ob navzočnosti avstrijskih zastopnikov. Nato se je razpravljalo vprašanje garancij. Vsaka izmed držav, ki so v odboru zastopane, Anglija, Francija, Italija in Češko-slovaška, prevzame 20 odstotno garancijo. 20 odstotkov pa je rezerviranih za ostale države, ki v odboru niso zastopane. Posojilo Avstrije bo znašalo 560 milijonov zlatih kron.

Zvišanje tarifov v Avstriji.

Dunaj, 25. sept. (Izv.) Letošnji 1. okt. bo Avstrijem prinesel zelo razveseljeve stvari. Železniške tovarne tarife bodo zvišali za 200 odstotkov, osebne tarife pa celo za 300 odstotkov. Brzojavne in telefonske pristojbine se bodo zvišale za 300 odstotkov in sicer brzojavne pristojbine samo za Avstrijo, telefonske pristojbine pa tudi za razgovore z inozemstvom.

DUNAJ ZIDA.

Dunaj, 25. sept. (Izv.) Dunajski deželni zbor bo jutri sklenil, da najame 3 milijarde posojila za zidavo novih stanovanjskih hiš.

BORBA ZA INDEKS V AVSTRIJI.

Dunaj, 25. sept. (Izv.) Ni še končana stavka kavarniških uslužbencev, pa že preti stavka kovinskih delavcev, ki zahtevajo, da se jim izplačuje mezda po indeksu. Če industriji danes ne bodo ugodili tej zahtevi, bo jutri zjutraj izbruhnila stavka.

Kongres monarhistov v Monakovem.

Dunaj, 25. sept. (Izv.) Tukajšnja parlamentarna korespondenca poroča, da se je od 15. do 20. septembra vršil v Monakovem kongres monarhistov, na katerem so bile zastopane med drugimi državami tudi Bavarska, Pruska, Rusija, Francija, Jugoslavija, Poljska in Portugalska. Izvolili so mednarodno permanentno komisijo, čije predsednik je Hugon Hoinigg. Kot glavno nalogo so si nadeli, da se iz nasledstvenih držav zopet ustanovi monarhija s cesarjem Otonom, oziroma njegovimi pravnimi nasledniki na čelu.

Napeto razmerje med Rusijo in Japonsko.

London, 25. sept. (Izv.) Iz Rige poročajo, da je ruska delegacija na konferenci z Japonci v zadevi Čang-Čuna izjavila, da bo Rusija takoj prekinila pogajanja z Ja-

ponsko, če se prepriča, da se Japonska hoče vmešavati v notranje razmere sovjetske Rusije.

Slomškova slavnost na Ponikvi.

Čas, ki bo mogel velikega slovenskega vladiko pravilno oceniti, šele prihaja. V prejšnjih, povečini slovstveno-zgodovinskih usmerjenih raziskavanjih naše preteklosti ni mogel Slomšek, čigar važnost je treba iskati na drugem polju, ne predvsem na polju leposlovja, igrati tiste vloge, ki so jo igrali naši slovstveni prvaki. Toda Jannes, ko začnemo življenje in njega pojava opazovati bolj s stališča celokupnosti se Slomškova izredna osebnost krepko dviga iznad površja njegovega časa. Danes smatramo za manj važne njegove leposlovne poizkuse, kot centralna figura slovenskega življenja v času narodne probeje pa vstaja pred nami Slomšek kot organizator slovenskega slovstva, ki nam je zapustil največjo slovensko kulturno ustanovo Družbo sv. Mohorja, kot izreden vzgojitelj in šolnik, čigar ljubeznivega duha je še danes čutiti v učencih njegovih učencev, kot neustrašen oznanjevalec in branitelj materinega jezika izvirajočih političnih in kulturnih pravic slovenskega ljudstva. Močnejše prikazni z voditeljskimi in reformatorskimi zmožnostmi ni bilo v našem narodu ne pred njim ne za njim. Leposlovna slava njegovih sodobnikov ga je za trenutek mogla zatemniti, toda danes, ko ga gledamo iz zgodovinske razdalje, se nam vidi kot izreden pojav, poln umevanja za vse potrebe svojega ljudstva in ki peč ljubezni do svojega naroda.

Slovensko ljudstvo se tudi zaveda, kaj mu je bil Slomšek, in ga časti kot enega svojih največjih mož. Povodom šestdesetletnice njegove smrti se je zbrala na Ponikvi, Slomškovi rojstni župniji, velika množica ljudstva, da prisostvuje odkritju nove spominske plošče namesto prejšnje, postavljene ob stoletnici prve Slomškove šolske izkušnje pod »Slomškovim orehom« in ob petdesetletnici Slomškove smrti, razbite pred nedavnim od zlobne roke. Dopoldne se je ta dan vršila v župni cerkvi slovesna božja služba, pri kateri je imel g. profesor dr. Medved iz Maribora krasno cerkveno propoved, v kateri je slavil vzorno življenje in delovanje Slomškovega.

Popoldne ob 3. se je začela slovesnost odkritja spominske plošče. Predsednik pripravljalnega odbora in sedanji posestnik Slomškove domačije g. dr. Karlovšek je v pozdravnem govoru poudaril pomembnost slavnosti, katere namen je, da pozivimo spomin na našega narodnega velikega Slomška. Pozdravil je zbrane Slomškove častilce, predvsem zastopnike višje šolske oblasti gg. prof. Westra in Gabrščka, g. dekana Bohanca, govornike in druge. Pozval je domačega župana, da sprejme v imenu občine ploščo v občinsko varstvo; župan Podgoršek je v svojem odgovoru poudaril, da si občina šteje v čast in ponos, da more to nalogo prevzeti, in se je zahvalil pripravljalnemu odboru za njegovo delo.

Prof. dr. Wester je v imenu višje šolske oblasti pozdravil zborovalce.

Nato je govoril slavnostni govornik prof. Vesenjaj iz Maribora, ki je v navdušenih besedah prikazal Slomška kot največjega narodovega pedagoga.

Solarka Anica Korže je deklamirala Slomškovo pesem »Sveta mladost«, članice Marijine družbe Anica Cmok pa zelo

O kritiki zgodovinske razstave slovenskega slikarstva.

Izidor Cankar.

Jutri se bo zaprla zgodovinska razstava slovenskega slikarstva; prišel je čas, da odgovorim na kritiko te prireditve, ki jo je objavil ravnatelj dež. muzeja dr. Jos. Mantuani v podlistkih »Slovenca«.

Dr. Mantuani ne graja te prireditve, marveč je celo poln hvale o njej; malo pretirano jo imenuje »krasen pregled prejšnjih umetniških odnosov«, naziva jo »lepo prireditve«, priznava, da smo imeli z njo »ogromno dela«, je hvaležen »vsem in vsakemu, ki je bil udeležen pri tem«, razstava mu je »slikana zgodovina našega slikarstva«, podčrtuje dobri estetski čut pripravljavcev. S čimer ni zadovoljen, to je katalog razstave; o njem ne najde dobre besede. Pojasnjuje nam, da naj bi v njem bila zbrana »vsa plemenita usledina znanstvenega uspeha«, ki je pogreša, očita mu, da je »spisan v veliki naglici«, da je le »prvi koncept«, ki je potreben »izdatnih korektur«, potem pa mu kar nakratko in skoraj naravnost odreče »znanstveno vrednost«. Ker je pa ta katalog moje delo in delo dež. konservatorja dr. Steleta in ker ne dvomim, da on prav tako rad nosi odgovornost za moj delež v brezimni knjižici, kakor jaz za njegovega, me to upravičuje, da se popečam za opombami dr. Mantuanija.

Z dvema ocenjevalčevima opazkama splošnega značaja, namreč z dokazovanjem, da bi se razstava ne smela imenovati razstava »slovenskega« slikarstva, marveč slikarstva »v Sloveniji«, in z drugo, da naš sistem katalogiziranja ni pravilen, ker da se ločuje od vrste, »uvedene v vseh zbirkah kulturnega sveta«, mu tukaj ne bom odgovarjal; prvo vprašanje nam ni neznano in smo ga dovoljkrat obdelovali, tako da nam dr. Mantuani ne more povedati v tem oziru nič novega, in kar se druge trditve tiče, se lahko sam prepriča v katalogih dobrih zbirk, da se kulturni svet neče vedno držati »vrste«, ki mu jo on predpisuje kot edino veljavno. Ravno tako ne vemo kaj početi z nasvetom, naj razstavo pripravljamo devet let in naj katalog spišemo pred njo; dr. Mantuani vendar ve, da smo iskali strehe za razstavo v muzeju, kjer bi imeli čas in prostor, da izvršimo njegov nasvet, da se pa ta naša želja ni dala izvršiti, kar naj se ne razume kot očitke njemu; toda če nam potem, ko smo prisiljeni prirediti razstavo v srednji šoli, ki se je celo o počitnicah rabila za udeležence vseslovskega zleta, očita prenegljenost, tedaj bi morali smatrati one očetovske nauke za ironijo, ko bi ne bili nepotrebno godrnjavljavali. Taki nauki niso primerni, če jih naslavlja na nas. Dr. Mantuani je smatral za potrebno, da opozori »se posebnim poudarkom« na historično urejeno razstavo slik, ki obstoji v dež. muzeju že od l. 1914.

dalje; pa čeprav že deveto leto njenega obstanka poteka, čeprav že zadnja ura bije in je bila tvarina za seznam slik vsaj deloma že pripravljena od tuje roke, ni kataloga te historične razstave, »ki je vsa plemenita usledina znanstvenega uspeha«, na svetlo. Dr. Mantuani preveč zahteva od nas, če hoče, da se ravnamo po njegovem festinu lente; mi bi s pridom rabili njegov katalog, medtem ko njegovih starih dobrih citatov ne moremo tako, kakor bi on rad.

Po splošnih opombah prehaja ocenjevalec na tisto, kar sam imenuje »izdatne korekture«. Motiv zanje je volja, »da pojasni posetnikom nesoglasja, odboru pa nudi beležke in gradiva za popravilo za eventualno drugo izdajo«. Ta motiv ni resen, zakaj kako bi se posetnikom pojasnila »nesoglasja« v katalogu, če mu ne priložimo ocenjevalčevih podlistkov, česar pa menda sam ne pričakuje? In kako naj rabimo njegove opazke za novo izdajo kataloga, o kateri dr. Mantuani prav tako dobro ve, kakor mi, da ne bo nikoli izšla, ker tudi te iste razstave ne bo nikoli več? Pravi motiv je blede zavest, čeprav prepozna, da se je s historično razstavo izvršilo, ne sicer »ogromno«, pač pa važno pionirsko delo, mimo katerega ne more noben slovenski umetnostni zgodovinar molče iti. Tej dolžnosti se je ocenjevalec odzval s svojimi »izdatnimi korekturami«.

Zelo neprikladno mi je, da si je ocenjevalec razstave izbral kot poslušalstvo

za svoje kritične opazke široko občinstvo podlistka; mnogo uspešneje bi se dala obravnavati ta vprašanja n. pr. v »Zborniku za umetn. zgodovino«. Pa če je že enkrat tako, tedaj je potrebno, da si bravec v katalogu zaznamuje poročevalčeve korekture in da potem presodi, ali je bil dr. Mantuani upravičen tako zviška govoriti o tujem delu. Če to stori, se bo prepričal, da se korekture nanašajo razen nekaj malo tiskovnih napak zlasti na napačne navedbe o lastnikih (za kar pa menda ne dela poročevalcev odgovornih avtorjev kataloga), dalje da zadevajo tri napačne popise slik, dve napačni letnici, tri prezrte signature, da so pa v ostalem osebno (in po mojem ne vedno pravilno) mnenje o atribuciji slik, o njih datiranju, o čemer naj bi dr. Mantuani obširneje spregovoril, ter nebitveni dodatki, ki bi se dali še pomnožiti. Za kritično bero sem kritiku hvaležen, pa menim, da sprito 300 številki ni velika, in ne vem, če bi jo smeli imenovati »izdatne korekture«. Zakaj, če nam dr. Mantuani ob slikah neznanih avtorjev z lopato nameče najrazličnejših umetniških imen, smatram tako dejanje za dobro legitimacijo učenosti med bravci podlistka, ki si ne morejo nič misliti, odkod so se ta imena vzela, ne morem pa to smatrati za »korekturo« kataloga, dokler poročevalcev vsaj enemu teh imen ne prisodi vsaj ene slike, česar dr. Mantuani ni storil. Niti za neizdatno korekturo, marveč za nepremišljeno govorjenje smatram, če nam

srečno sestavljen niz Slomškovih rekov. Dr. V. Rožič je pozdravil v imenu SKSZ, poudarjajoč, da je SKSZ prevzela cilje, ki jih je imel Slomšek z nedeljskimi šolami. Solar Mirko Drole je deklamiral pesem »Slava Slomšku«, ki jo je za to slovesnost spenila s. M. Serafina Zdošek v Mariboru. Pozdravili so še predsednik Slomškove zveze g. Strukelj, za »Slovensko Stražo« urednik Smodej, bogoslovac Obržan. Nato se je lepa slavnost, pri kateri je sodeloval domač pevski zbor, zaključila.

Nekateri udeležniki so šli še ogledat Slomškovo domačijo »Slom«, kjer jih je g. dr. Karlovšek zelo gostoljubno sprejel. V hiši je ena soba ohranjena, kakor je bila za Slomškovega življenja, ob hiši pa še stoji stoletna lipa in kamnita miza, kjer je Slomšek rad posedeval in pisateljeval.

Politične novice.

+ Nova štifla. Tu se je vršil v nedeljo lep shod pod lipo pred cerkvijo. Občinstva je bilo z vseh strani; celo iz Loškega potoka. Poslušali smo govore polancev gg. Škulja in Brodarja ter drugih govornikov, ki so ožigosali sedanji brezglavi in škodljivi režim in nas navduševali za vztrajno borbo za politične in kulturne ideale SLS. Ljudstvo se je razšilo, utrjeno v politični zavesti in trdno odločeno, da pripomore našim načelom do zmage.

+ Krščansko-socialno delarstvo proti vojni. V nedeljo ob treh popoldne se je vršil v Trbovljah shod Delavske zveze, za katerim je bila sprejeta soglasno resolucija, ki se je odposlala na merodajna mesta in katera pravi, da rudarji, zbrani dne 24. sept. 1922 na shodu Delavske zveze v Trbovljah, opozarjajo sprito napetega znanje-političnega položaja odgovorne vladne činitelje, da se varujejo vsakega koraka, ki bi šel v smeri imperialistične politike izvestnih velesil in ki bi utegnil začetiti v Evropi nov požar. Pozivljamo vse delovne sile Jugoslavije, da se izjavijo zoper vojno javno in glasno. Preden bi se storil kak sklep za vojno, zahtevamo splošno glasovanje o miru in vojni; kajti delovno ljudstvo v vojni največ trpi, zato zahteva, da imej ovojno odločilno besedo, kadar gre za njegovo življenje.

+ Davidovič in Balugdič. »Balkan« piše, da je naš odposlanec v Atenah g. Ži-vojin Balugdič že o priliki svojega bivanja na Bledu pripravil tla za bodočo vlado Davidovičevu. Kakor znano, je bil g. Balugdič od Davidoviča pozvan, naj gre na Bled. Navidezno je prišel g. Balugdič na Bled, da kralju častita povodom njegove poroke, v resnici pa je bil namen njegovega potovanja čisto drugi, kar se bo v kratkem pokazalo. V kabinet g. Davidoviča bi vstopili tudi nekateri Hrvati in Slovenci, ki sedaj niso v vladi. — Iz Balkanovega članka se vidi, da so to same kombinacije in ugibanja brez vsake stvarne podlage. »Balkan« bi rad iz ljudi nekaj izvel, česar ne ve.

+ Pašić za oboroženo intervencijo. Kakor poročajo iz Pariza 23. t. m. po pariških listih, je ministrski predsednik Pašić v razgovoru s Poincaréjem, Curzonom in Sforzo zastopal stališče, da Jugoslavija še vedno vidi veliko nevarnost v tem, če se Turki vrnejo v Evropo. Pašić se je izrekel odločno proti francoski popustljivosti ter je nasvetoval, naj se Kemal-paši pošlje ultimatum za zahtevo, naj se Turki odreko vsem zahtevam po evropskih pokrajinah. — Kakor se vidi, velika ententa Pašićeva bojaželjnega razpoloženja ni upoštevala ter se bo s Turki mirno pobotala. Kaj ima sedaj Pašić od svoje gorečnosti?

dr. Mantuani očita, da smo nazvali neznanega avtorja slike iz l. 1713. kot »slikarja 1. polovice 18. stol.«, ker je ta naziv povsem pravičen. Poročevavec tudi z drugimi, važnejšimi korekturami ni vedno imel sreče; ko govori o sliki sv. Cecilije (l. št. 5), ki jo katalog pripisuje Plannerju, pravi, da je »to mogoče, a razloga ni nobenega drugega, kakor da je Planner med drugimi slikal za škofa Hrena. To bi bilo treba omeniti s par besedami... s tem bi dobil katalog znanstveno vrednost.« Nesreča obstoji v tem, da se je ocenjevalec ravno v tem slovesnem trenutku, ko se je povzpela do viška, ko odreka katalogu znanstveno vrednost, zmotil, da obstoje razlogi, zaradi katerih smemo pripisati sliko Plannerju, kakor se bo pokazalo, in da bi katalog z opazko dr. Mantuanija znanstveno še več izgubil, če bi sploh kaj izgubiti imel. Ironija hudobne usode je, če je poročevavec kmalu potem, ko je nam pate-tično vzkliznil: nonum prematur in annum! — moral spoznati, da se sam ni držal tega reka, ki »vendar še vedno velja«, in je bil prisiljen pisati k lastni oceni, da si nikakor ni »ogromno delo«, dostavke in popravke, ter da so kljub temu še ostale netočnosti v njej, ki jih pa jaz ne bom popravljati. Slednič se je delivec starih dobrih nauk celo moral zaščititi z izjavo, da je svoje izdatne korekture »mogel izvršiti brez nadaljnjih pomočkov kot posetnik razstave«; nam, ki nas je tako ne-

+ Angleži, Turki in Tripolis. Angleška diplomacija je hitro preokrenila. Ko je uvidela, da njeni partnerji iz velike entente, Francija in Italija, nočeta po ko-stanj za njo, je zavzela namah napram Turkom skrajno prijazno lice ter jim obljubila lepe reči. Kakor pišejo pariški listi 23. t. m., je lord Curzon odločno podaril, da je samoobsebi umevno, da se Turčiji vrne Carigrad in da so zavezniki (l) celo pripravljeni priznati nadoblast Turčije v Tripolisu. — Tu ima sedaj Italija, ker ni sledila angleškemu vabilom v vojsko.

Dnevne novice.

— Dr. Korošec in sokolstvo. Belgrajska »Pravda« se v obširnih člankih bavi z izjavo dr. Korošca o sokolstvu ter kraljevem manifestu. Prav posebno pa se brani očitka, češ da ima Sokol militaristične cilje. Tega očitka se seveda gospodje ne bodo mogli ubraniti, saj smo na astne oči videli, kako tesno je bilo vojaško vezbanje in sodelovanje združeno s sokolskim zletom. Med drugim pa hoče »Pravda« član-kar celo zadevo speljati na stranpota ter pravi, da oni (Sokolji) niso niti besedice zinili, ko je kralj o priliki svoje poroke sprejel v svojem dvor. deputacijo Orlov. Na to odgovarjamo, da tudi nas nič ne briga, če je ob kaki taki priliki kralj sprejel eno ali magari deset sokolskih deputacij. Toda dr. Korošec je protestiral proti temu, da so režimski ljudje izbrali kraljevo osebo in kralju vsilili znani manifest, ki pomeni kršitev enakopravnosti. Svoje stališče v tem oziru smo že odločno pribili. Nam se le čudno zdi, da še le sedaj prihajajo belgrajski listi in perejo Sokola in režimce pred očitki dr. Korošca. Malo pozno je to, znamenje, da so Koroščeve besede zadele v živo.

— Smrt vzornega Slovence v Nemčiji. Iz Gladbecka nam pišejo: Tako lepega pogreba še ni imel noben Slovenec v Nemčiji kakor rudar Martin Dobranec, ki je umrl 28. avgusta t. l. v bolnišnici v Gladbecku. 90 odstotkov vseh Slovencev iz Gladbecka in okolice se je udeležilo tega pogreba, 8 zastav je bilo zraven. Martin Dobranec je bil doma iz Gorjan pri Pod-sredu in 55 let star; meseca maja je še obiskal Lurško Mater Božjo v Rajhenburgu. Izvrsten mož je bil; 12 otrok je imel, in vendar se je trudil in delal za Slovence in slovensko društvo neprenehoma z največjo nesebičnostjo in požrtvovalnostjo. Vsem kristjanom je dal najlepši zgled, celo v delavnih dnevih je večkrat obiskal sveto mašo; sveto obhajilo je prejel najmanj vsak mesec. Westfalski Slovenci obžalujejo zelo smrt tega izvrstnega Slovence in bodo ohranili svojemu dobremu prijatelju Martinu Dobrancu hvaležen in trajan spomin. Naj počiva v miru!

— Zvišanje poštne tarif za 100 odstotkov. Vlada je naznanila, da se bodo stopnjema znižali vsi poštne tarife. Pisemski tarif za mednarodni promet v oddaljene dežele se zniža na 2 kroni, karte na 1 krono. Mednarodni pisemski tarif v so-sedne dežele se bo znižil za nadaljnjih 20 do 25 odstotkov. Pismo v Italijo n. pr. bo stalo le 1.50 K, karta le 1 K. Takisto se bo razmeroma znižil tarif v notranjem prometu. Poštna spremnica in nakaznica n. pr. bo stala le 10 vin. Tudi tiskovine za poštne črke bodo znatno cenejše. Če bo prih. leto uspeh zadovoljiv, bodo padle vse cene tudi v notranjem prometu. Vlada stoji na stališču, da pošta na račun davko-plačevalcev ne sme donášati prevelikih dobičkov. Dovolj je, da dela brez izgube, ker ima vlada od pošte itak svojo korist.

usmiljeno sodil, naj ne hodi s takimi izgovori: imel je vse pomočke, ki smo jih imeli mi, in več, in če jih ni utegnil rabiti, naj bi ne pisal.

Vlogo navadnega »posetnika razstave« si je sam vsilil; naj bi bil sodeloval pri njej, naj bi katalog sam napisal, potem bi imel znanstveno vrednost in teh razgovorov bi ne bilo. Prisrčno pozdravljamo njegov podčrtani poziv k »združnemu« delu, toda če ga pošilja k nam, se je zmotil v naslovu, zakaj mi to »združno« delo že vršimo in le njega pogrešamo. »Združno« se trudimo pri Umetnostno-zgodovinskem društvu, h kateremu sam klub vabilu ni pristopil; »združno« delamo v Narodni galeriji, ki ji je dr. Mantuani bil izvoljen v odbor, a je izvolitev odklonil; Zgodovinsko razstavo smo hoteli »združno« prirediti že lansko leto in smo prosili sodelovanja ravnatelja dež. muzeja, a nam ga je odrekel; ko smo se letos zopet obrnili na njega zaradi historične razstave, smo dobili odgovor, ki je vzor birokratske grobosti in tvori v arhivu Nar. galerije poleg darilne listine Ivana Hribarja, s katero se poraja temelj bodočih akademij lepih umetnosti, največji, dasi povsem drugovrsten curiosum. Potem smo razstavo vendar priredili, dr. Mantuani pa je prišel vanjo kot »posetnik«, je rekel, da je ogromno delo, a da ni »združno«, in je napisal svoje »izdatne korekture«.

Ljubljana, 24. sept. 1922.

— Seveda, se je to zgodilo na Češkem v istem času, ko so pri nas zvišali tarife za 100 odstotkov, kakor je razvidno iz na drugem mestu priobčene notice. Najboljše pri celi stvari pa je še to, da je poštna uprava o tem zvišanju obvestila publiko istočasno z zvišanjem, tako da bodo vsi oni, ki so odposlali pisma in pošiljave, preden so izvedeli za novo odredbo, zdaj lahko plačevali še kazni. Potem pa visoka vlada še zameti, če se take stvari označujejo z balkanizmom, dasi je to edino pravo ime za tako škandalozno nemarnost.

— Pohalinstvo. V jutranjih urah v soboto dne 23. t. m. so ponesrežili zlikovci kip sv. Janeza pri znanem Majdičevem spomeniku (Bernekerjevo delo) v Kranju s tem, da so imenovanemu kipu na birt nakidali človeškega blata. Zlikovci izhajajo iz tistih vsem znanih krogov, ki so pretekle počitnice napravili že toliko škandalov po mestu. Radovedni smo, ali bo mogoče najti krivca in ali se bo spet kdo dobil, ki bo poskušal krivce oprati tudi z lažjo. Povemo še, da tega ni storil noben »Orel«, da se ne bo »Jutro« dopisnik spet tako infamno zlagal kakor zadnjič pri notici o dogodku v Hrestju, ampak da ga je iskati v vrstah »državotvorcev«. Lep dokument prosvete, katero imajo ti ljudje vedno v ustih!

— Zlato poroko sta obhajala 25. t. m. višji poštni kontrolor g. Teodor Vidic in njegova soproga gospa Ida, rojena baronica Schweiger. Oba jubilanta, rodno Novomeščana, sta prav čvrstega zdravja. V strogo katoliškem duhu sta vzgojila troje otrok, ki se vsi vesele redkega jubileja. Najstarejša hči Ida, po poklicu poštarica, jima sedaj gospodinja, sin Oskar je orožniški podpolkovnik v Zagrebu in najmlajša hčerka Mara je meščanska učiteljica v Ljubljani. Bog ohrani jubilanta še mnogo let! Iskreno častitamo!

— Letalska nesreča v Novem Sadu. V petek je ponesrečil v Novem Sadu letalski kapetan Šuput s svojimi letalom. Kapetan Šuput je lahko poškodovan, aparat pa je izgorel. Škoda znaša 1 milijon dinarjev. V Novem Sadu je doslej ponesrečilo že 5 letalskih oficirjev, poponoma uničenih pa je že nad 30 letalskih aparatov.

— Zaročil se je gosp. Konjiški kapetan Tonči M. Kokalj z gosp. Nino Kunej iz ugledne narodne družine iz Rajhenburga.

— Dar milanskih dam papežu. Milanske dame so podarile Papežu Piju XI. krassen avtomobil.

— Tatvine. Prijeta sta dva lopova, ki sta okradla v Martinhrbu pri Logatcu razen posameznih posestnikov tudi blagajno neke kapele v Martinhrbu. — Mani Bergant na Kom. Dobravi je bila iz zaklenjene hiše pokradena razna obleka, vredna 5000 K, v času njene odsotnosti na polju. Storičec ni znan.

— Vlomljeno je bilo pri Katri Malovašičev; na Fužinah, občina Oselica, in pokradena obleka v vrednosti 6000 K.

— Tatinski cigani so se pojavili v kamniški okolici. Nedavno so vlomili v kočjo najemnika Franceta Zoržina v Stolniku pri Stranjah in odnesli vse, kar je imelo le količjak vrednosti. Revez je ob vso obleko, istotako njegova žena. Škoda znaša 18.000 K. Tatovi so jo ubrali proti Tunjicam, potem pa brez sledu izginili.

— Velika tatvina. Vdovi po nekem diplomatu je bilo ukradenih v Berlinu nakita in dragocenosti v vrednosti nad 1 milijardo mark. Razpisana je nagrada 100 milijonov mark.

— Pobegnil je zagrebški odvetnik dr. Ross-kamm, potem ko je poneveril nekemu svojemu klijentu 25.000 Din.

— Darovi za pogorence na Boh. Bistrici. — Župnijski urad na Boh. Bistrici je prejel od 22. septembra poleg v »Slovincu« nedavno izkazanih še sledeče darove: škofijski ordinarijat 98.760 K. župni uradi: Dovie (naknadno) 100 K, Smartno pri Kranju 1345 K 40 v, Mavčiče 2150 K, Bled 3060, Gorje 4480, Nova Štifta 228 K 20 v. Srčna hvala in Bog plačaj! — Ker je podpisani urad doznal, da se vsi pogorelcem naklonjeni zneski ne bodo razdelili izključno po tozadevnem pomožnem odboru, si je župnijski urad za tu navedene kakor tudi eventualne nadaljne, po cerkvah zbrane darove pridržal sodočujočo besedo. — Župnijski urad na Boh. Bistrici, 23. septembra 1922.

Gospodarstvo.

gUstanovitev »rženec« banke v Berli-nu. Nedavno so poročali listi, da poskušajo nekatere občine na Ogrskem uvesti »pšenično« valuto. »Prager Tagblatt« pa poroča sedaj iz Berlina, da so tam ustanovili »rže-no« banko, ki bo izdajala zadolžnice na rži in tudi obresti zadolžnic izplačevala v rži oziroma v markah toliko, kolikor je rži vredna. — Vsi taki in slični poskusi dokazujejo potrebo po stalnosti denarja in zato tudi rži in pšenica ne bosta obveljali, ampak najstalnija valuta in to je zlato.

g Žitni trg je ostal zadnje dni v Vojvodini nespremenjen. Tendence dalje slaba.

g Padanje cen prašičem. V Vojvodini padajo dalje cene prašičem. V Vukovaru je bila živa teža za 1 kg 60—62 K, v Vinkovcih 60, v Novem Sadu 64—68, v Virovitici 58—62 K.

g Naš izvoz. Vrednost našega izvoza je znašala v prvem polletju t. l. 1.631.483.55 dinarjev. Pri tem participira Italija s 475.316.262 Din (12.13%), Avstrija s 411.793.434 Din (25.24%), Nemčija s 141.495.668 Din, Švica s 133.763.666 Din ter končno Českoslovaška s 104.367.538 Din.

g Francoski izvoz. V prvih osmih mesecih je znašal francoski izvoz skupno 13 in pol milijonov ton. — To je 3.03 milijone več kot v istem razdobju v preteklem letu.

g Izvoz in uvoz Bolgarije. Bolgarija je l. 1921 uvozila blaga v skupni vrednosti 2 milijard 921.092.269 levov, izvozila pa blaga za 2.217.327.262 levov.

g Stanje papirnatega denarja na Češko-slovaškem. Od 8. do 15. t. m. se je število v prometu se nahajajočega papirnatega denarja zmanjšalo za 220.7 milijonov Kč.

g Enotno poslovanje zagrebške in belgrajske borze. Dosedaj je počivalo poslovanje zagrebške borze v sobotah, medtem ko je belgrajska borza v sobotah poslovala. Od sedaj naprej tudi belgrajska borza ne bo v sobotah poslovala.

g Milijonska insolvenca v Italiji. Krznarska tvrdka Felice Hirschler in C. O. Colombo v Milanu je ustavila svoja izplačila. Pasiva znašajo 15 milijonov lir.

BORZA.

Zagreb, 25. septembra. Devize: Berlin 475—505, Italija 275.50—283.50, London 290—299, New-york 66.50—67.50, Pariz 504—512, Praga 213—217, Dunaj 9.50—9.60, Zurich 12.40—12.60. — Valute: dolar 65—67.

Curib, 25. sept. Devize: Pešta 0.21.5, Berlin 0.88, Italija 22.65, London 23.66, Newyork 534.75, Pariz 41.05, Praga 16.90, Dunaj 0.00.75, Sofija 3.20, Zagreb 1.80, Varšava 0.06.75, Holl. 207.40. — Valute n. a. K 0.0071.

Ljubljanska novice.

lj Katchetski konveniat v sredo, 27. septembra, ob petih popoldne v običajnem lokal. Poleg drugega — določitev dni za prejem svetih zakramentov.

lj Telepatični večer g. Svengalija, kateri se je vršil v soboto in nedeljo zvečer v »Narodnem domu«, je bil v resnici izredno zanimiv. Glavno pozornost so zaslužili poizkusi takozvane sugestije v bdečem stanju. G. Svengali je sugeriral 7 osebam, med temi 1 dama, češ da so »vesela druž-ba«, tako da so začeli peti in vriskati ter pili na mizi nahaajajočo se vodo v trdnem prepričanju, da uživajo najizbornejše vino. Nekaj izvanrednega je bilo tudi, ko je g. Svengali sugeriral nekemu, ki nikoli ni bral Šekspirovega »Otella« in ni niti naj-manje igralec, da je zadnjo sceno iz te dra-me, ko se Otello sam zastrupi, naravnost dovršeno igral z mimiko in gestikulacijo dovršenega dramskega umetnika; samo besede mu je bil eksperimentator preje povedal. Eksperimentator za dotično osebo misli, govori in miselno gestikulira ter vse to nanjo prenaša po svoji volji. Kakor se vidi, gre za psihološke eksperimente in ne za kako mistično čarovnijo ali kaj podobnega. Omeniti je tudi druge poizku-se, n. pr., ko je g. Svengali našel iz doze cigareto, v katero so skrili iglo in podobno. Nastopilo je mnogo medijev iz ob-činstva in sicer vsi taki, ki nikoli niso kot mediji služili in se sugestiji upirali. Dvora-na je bila, zlasti v nedeljo, natlačeno polna. Na splošno željo priredi g. Svengali da-n-e-s ob pol 9. uri zvečer v »Narodnem domu« še en, poslovljni večer pri istih ce-nah; občinstvu toplo priporočamo, da se udeleži teh vezelnimivih eksperimentov.

lj Seja S. K. S. Z. se vrši v sredo ob 8. uri zvečer v posvetovalnici K. T. D. (Jugoslovans-ka tiskarna, I. nadstr.) Vabljeni so tudi vsi predsedniki naših ljubljanskih prosvetnih or-ganizacij. Ker so na dnevnem redu važne stva-ri, naj vsi sigurno pridejo!

lj Osrednja Zveza javnih nameščencev in vpokojencev ima nujno sejo širšega odbora v torek dne 26. t. m. ob 20. uri v posvetovalnici na magistratu. Ker je dnevni red nad vse va-žen, se pozivljajo vsi gg. delegatje, da se seje brezpogojno udeležijo. — Predsedstvo.

lj Gremij trgovcev naznanja, da se bo vršilo vpisovanje novovstopivših vajencev in vajenk v gremijalno trgovsko nadaljevalno šolo v sredo, četrtrek in petek, to je od 27. do inkl. 29. t. m. vsak dan od 8. do 12. ure in od 2. do 5. ure popoldne v gremijalni pisarni Gradišče 17/I. Potrebne tisko-vine se dobe ravno tam. Zglasiti se morajo tudi oni vajenci in vajenke, ki so na poskušnji, da ne bo trpel pouk. Učni gospodarji naj se držijo strogo na-vedenih dni vpisovanja. V ponedeljek, dne 2. oktobra t. l. ob 2. uri popoldne so morajo zgla-siti vsi vajenci in vajenke v I. mestni deški ljud-ski šoli na Ledini, kjer se jih bo porazdelilo v po-samezne razrede.

lj Društvo zobotehnikov sklicuje skupen sestanek vseh članov v sredo, dne 27. septem-bra pri »Novem svetu« ob pol 8. uri zvečer. Radi važnosti je vsakega člana dolžnost, da se tega sestanka udeleži. — Odbor.

lj Instruktor. Visokošolec išče hrane pri kake družini, za kar bi poučeval dijaka. Naslov pri uredništvu.

lj Divjasto pijane tolpe. Sinoči, dne 24. sep-tembra ob 21. je v Rožni dolini pijančevalo 13 zi-darskih delavcev, večinoma iz Stajarskega ter so razbili šipe pri Joipu Petriču; nato so odšli iz Rožne doline proti prelazu ceste, ki pelje na Rož-nik ter se brez vzroka vsakega zaletavali. Fran-ceta Gale, strojevodjo državne železnice in Ivana Černeta ter njegovo soprogo, ki so šli domov, so ti divjaki brez vzroka napadli, zadali soprogo dve rani in soprogo eno rano z nožem. Službujočemu čuvaju Legamu so zadali rano nad levim ušesom na glavi, nato so napadli Alojzija Gregoriča, urad-nega ravnatelja glavne pošte in so mu sukajše po-

rezali. Prišla sta policijska stražnika Anton Korenc in Franc Grošelj, nakar so drugi zbežali, trije so pa ostali in se lotili stražnikov. Višjega stražnika Antona Korenca so dvakrat sunili z nožem v trebuh, nakar so ga morali takoj odpeljati v tukajšnjo deželno bolnico. Stražnik Grošelj je nato s pomočjo drugih mogel aretirati te barabe. Najhujši so bili Franc Kamenšek, zidarski delavec, Feliks Marin in Stanislav Rakoša. Takim ljudem bi bilo treba eksemplarične kazni.

Ij Pozabljen. V Jugoslovanski knjigarni je nekdo pozabil zavoj risalnih pol. Upravičenec naj se tamkaj zgleda.

Ij Izgubila se je črna boa (Alaska) v nadežji ob 4. uri od čevlarskega mostu do Kino-ideala. Padla mi je iz otroškega vozička. Prosim, da jo pošten najditelj odda v uredništvu »Slovenca« proti jako dobri nagradi.

Učiteljski vestnik.

Podružnica Slomškove zveze za okraj Kamnik zboruje dne 5. oktobra 1922 ob pol

13. uri v Domžalah v šoli. Dnevni red: 1. Predavanje tovarišice gđe. Angele Janša, 2. volitev odbora, 3. Jako važne slučajnosti. Udeležba obvezna. — Odbor.

Orlovski vestnik.

Seja predsedstva Orliške podzveze bo v sredo, 27. septembra, ob 4. uri popoldne. Udeležba obvezna. — Predsednica.

Fantovski večer šentjakobskega Orla se vrši danes točno ob pol 8. uri zvečer v prostorih »Prosvete«, Florjanska ulica št. 16. Udeležba članov obvezna; novi člani dobrodošli.

Dijaški vestnik.

d »Almanah kat. dijaštva za leto 1922.« v nekaterih dneh izide. Mislimo, da je nepotrebno, vedno iznova apelirati na moralno dolžnost vsakega našega dijača-katolika, da si »Almanah« naroči. Cena 10 Din. Naroča se: Upravištvu »Almanaha« — »Danica« — Akademski dom — Miklošičeva cesta 5 — Ljubljana.

— Organizacije naj naročaj skupno! Vsak naš dijak — naročnik Almanaha! — Izšla je tudi pesniška zbirka Antona Vodnika »Žalostne roke«. V upravištvu »Almanaha« stane 8 Din. — Naročajte!

Prosveta.

pr P. Kunaver: Kraški svet in njegovi pojavi. Poljudno-znanstveni spis s slikami. Tiskala in založila Učiteljska tiskarna v Ljubljani, 1922. Str. 104, cena 36 Din. — Pred letom nam je podaril znani slovenski planinec P. Kunaver prelepo knjigo »Na planine«, ki jo je sprejela naša javnost z največjim priznanjem. Sedaj smo dobili od njega novo, namreč zgoraj navedeno. Pisatelj ni le znan kot izbrani planinec, temveč predvsem še kot strokovnjak v poznanju našega Krasa in njegovih podzemeljskih znamenitosti, zato je bil baš on najbolj poklican napisati nam poljudno-znanstveni opis teh zanimivih krajev in njegovih pojavov, ki smo ga že dolgo občutno pogrešali. Uvodoma navaja pisatelj dosedanje raziskovalce Krasa, predmetno literaturo in navodila za raziskovanje, nato pa prehaja na

apnenec, vodo, dolino, polje, jame podzemskih rek, ledene jame itd. P. Kunaver pripoveduje gladko, lepo in zanimivo, tako da mu slediš od začetka do konca brez oddiha in z največjim interesom. Besedilo lepo ponazorjuje 35 kraških fotografskih slik, ki jih je posnel deloma pisatelj sam, deloma pa njegovi tovariši. pr Izšla je pesniška zbirka Anton Vodnika: »Žalostne roke«. Dobiva se po vseh knjigarnah in stane 10 Din.

Meteorološko poročilo.

Ljubljana 306 m n. m. viš.

Čas opazovanja	Barometer v mm	Termometer v C	Padavina v mm	Nabo, vetrovi	Padavine v mm
24.9. 21 h	732	17.5	0.8	jasno	—
25.9. 7 h	732.4	14.1	0.6	obl.	4.1
25.9. 14 h	731.9	15.8	0.4	dež	—

Amerikanska kuhinja

kakoršna se more nuditi samo v najboljših hotelih, se dobi na mirno plovečih, udobnih parnikih United States Lines ameriške vlade med Bremenom, Cherbourgom in New Jorkom. Velike, dobre zračne, posamezne ali dvojne sobe in pazljiva postrežba.

UNITED STATES LINES

BERLIN W 8, ZAGREB, Viator Konačište, Und. d. Linden 1. Mihanovičeva ulica ter vse večje potovalne pisarne.

Adicijske stroje

The Rex Co. - Ljubljana.

Perilo

za dame, gospode in deco, opremo za novorojenčke po najnižjih cenah pri: A. ŠINKOVIC nasl. K. SOSS Ljubljana, Mestni trg št. 19.

„DIAMALT“

Pozor pekli »DIAMALT«, tvornice Hauser i Sobolka, Beč-Stadlau, v predvojni kakovosti, se zopet dobi pri glavnem zastopniku za Jugoslavijo EDUARD DUŽANEC, Zagreb, SKLADIŠČE Strossmayerova ulica št. 10.

!!! AUTO !!!

BENCIN PNEUMATIKA OLJE VSA POPRAVILA MAST IN VOZNJE Le prvovrstno blago in delo po solidnih cenah nudi JUGO-AUTO d. z o. z. v Ljubljani.

Sukno

za promenadne in športne obleke v bogati izbiri

A. B. E. Škaberne Ljubljana, Mestni trg 10

Kompl. oprema za vodnjak,

približno 20 m globok, t. j. cevi (42 mm) premera, sesalnik, gonilo, vse v dobrem stanju, po ugodni ceni naprodam. — Naslov pove upravištvu »Slovenca« pod št. 4005.

Razno pohištvo

garniture itd., ima naprodaj JOS. TRIBUČ na Glincah št. 37.

Stavbene PARCELE

v najlepši legi, ima naprodaj Jos. Tribuč, Glince št. 37.

Rezanje drv

z motornim obratom. Naročila prevzema Ludovik ILERŠIČ na Friškovicu.

Javna dražba pohištva

se vrši v sredo, 4. oktobra t. l. ob 10. uri dopoldne v skladišču »BALKAN«, Ljubljana, Dunajska cesta 33. Pohištvo je mogoče ogledati vsak dan od 8. do 12. ure dopoldne in od 2. do 6. ure pop.

IŠČEM VEŠČO kuharico.

Plača mesečno 1200 kron. Dr. BOŽIDAR VUČINIČ, advokat, IRIG, Srem.

Praktikanta

z malo prakso takoj sprejme parna žaga - Jul. Benečija Naslov pri upravi pod št. 3939.

Oset Andrej, Maribor, Aleksandrova cesta 57, telefon št. 88: veletrgovina sena, slame, drv, koruze, ovsa, sadja itd. Brzjavlj: Oset Andrej, Maribor.

HLODE

smerekove in jelkove 3—8 m dolge, kakor tudi cele gozdove, kupi lesna družba »ILIRIJA«, Ljubljana, Kralja Petra trg št. 8. — Telefon 220.

ima prednost v vseh svetovnih delih.

Na novo došlo: polne gume, pnevmatike, gume za bicikle, izvoške itd.

Zahtevajte znižane cene!

Glavno zastopstvo:

VIKTOR BOHINEC

Ljubljana, Poljanska cesta št. 5

NAPRODAJ je okoli

300 delnic po 400 K

Zadružne banke v Ljubljani. Pisarne ponudbe pod šifro »DEL-NICE« na anončno in reklamno družbo Aloma Company, Ljubljana, Kongresni trg 3. 3991

SPREJEMAM STARE

klobuke, velourje i. dr.

v PREOBLIKOVANJE. Tudi vsa modstvska dela, svilene klobuke, čepice itd. Nova naročila izvršim točno, okusno in ceno. — J. STEMBERGER, Dunajska cesta št. 9. 4012

NAGRADA 2000 K!

Iščem LOKAL ali veliko, event. dve mali nemebirani SOBI, v sredini mesta. — Ponudbe na upravo tega lista pod šifro »TAKO«. 3998

Organistova služba

se razpisuje na VAČAH pri Litiji. Zupni urad Vače.

TRGOVEC s špecerijskim in kolonijalnim blagom se želi preseliti v Ljubljano ter išče primeren

LOKAL

event. s soudeležbo hišnega lastnika. Sprejel bi tudi vodilno mesto v večjem podjetju. — Ponudbe pod »TRGOVEC« na anončno in reklamno družbo ALOMA COMPANY, Ljubljana, Kongresni trg 3.

Preklic. Podpisana Franciška Cesen, posestnika hči iz Dola 27, preklicujem vse obdolžljive besede, katere sem govorila proti Karolu Močniku, delavcu na Vidmu. — DOL, dne 24. septembra 1922.

FRANČISKA CESEN.

UGODNA PRILIKA ZA ZDRAVNIKE! Naprodaj so dobro ohranjeni zdravniški **INSTRUMENTI** po nizki ceni. — Dopise pod: »Instrumenti« na upravo »Slovenca«.

KOT UČENKA

IŠČE MESTA v trgovini DEKLICA, stara 14 let. Naslov pove uprava »Slovenca« pod številko 4037.

Samostojno deklo pridno in pošteno, na posestvo blizu CELJA, iščem za takoj. Plača po dogovoru. Stalno mesto. — Naslov pove uprava lista pod št. 4031.

VODNO ŽAGO

dam za več let v NAJEM. Leži na Gorenjskem blizu meje in postaje v dobrem stanju, stalna voda, 6 m padec, turbina, venecianer (2 lista) okrožna žaga; okolica na trdem in mehkim lesu bogata. — Dopisi pod »Eksport Italija« postno ležeče, Celje. 4028

Pridno DEKLE

ki zna nekoliko šivati, išče službe pri trgovcu z mešanim blagom, ali pa, kjer bi se naučila dobro kuhati. — Naslov pove upravo »Slovenca« pod št. 4017.

Dr. Minař

Trg Tabor št. 3. :: Tel. št. 280.

zopet ordinira.

Naprodaj je najpopolnejši

BANDONION

Z NOTAMI IN SOLO. Več povedo v Mostah št. 35, pošta Zirovnica.

Bukova drva in oglje

vsako množino, KUPI Ludovik ILERŠIČ :: Ljubljana.

Izdaja konzorcij »Slovenca«.

PROD. ZADR. KLJUČAVN. IN SO-RODNIH STROK »JEZICA«, r. z. z. o. z. na Ježici, sklicuje za sredo, dne 4. oktobra 1922 ob 7. uri zvečer v gostilni pri gosp. Kacitu na Dunajski cesti

IZVANREDNI OBČNI ZBOR

z dnevnim redom: 1. Poročila; 2. volitev novega načelnika in nadzorstva; 3. Raznosterosti. — Občni zbor se bo vršil v smislu zadružnih pravil.

— IZGUBILA SEM na poti od gostilne LOVSE v Sneberju skrozi vas Šmarje temno rujavo ročno torbico s koščeno ploščo. Notri je bilo 960 K denarja in članska legitimacija »Bratstva« ter 4 italijanske srebrne lire. — Pošteni najditelj se naproša, da prinese najdeno torbico proti NAGRADI k trdniki BREZNIK & FRITSCH, trgovina z železnino, Ljubljana, Cankarjevo nabrežje št. 1. Milka Špacapan.

ZDRAVNIK

dr. Zorán Jošt

odinira

ZALEC ŠT. 26 (Kodretova hiša).

BOLNICARI!

Traže se DVA BOLNICARA za muški umobolni odjel. Samo takovi, koji su već na umobolnom odjelu služili. Starost 35 do 40 godina. — Nadalje

bolničar

za muški kirurški odjel i jedna nadbolničarka

za ženski venerički odjel. Starost 35 do 45 godina. Molbe sa svjedočbama, dokazalima i zahtjevom plače neka se šalju na Ravnateljstvo kr. zemaljske bolnice u Pakracu. — Nakon riješenja molbe, priloži će se povratiti.

VEČ STAVBENIH PROSTOROV

v Ljubljani, prikladnih za skladišča, industrije ali pa hiše, POCENI NAPRODAJ. — Pojasnila daje ALOMA COMPANY, Anončna družba z o. z., Ljubljana, Kongresni trg št. 3, I. nadstr. Telefon št. 174. 4032